



Granskning av Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB

– verksamhetsåret 2024

2025-01-31



Missiv till Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB

Lekmannarevisorerna har avslutat granskningen av bolaget avseende verksamhetsår 2024.

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorerna ansvarar för att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskning som har genomförts i bolaget under året presenteras i denna granskningsredogörelse. Av redogörelsen framgår de sakkunnigas iakttagelser och bedömningar.

Vi, lekmannarevisorer, hänvisar till de sakkunnigas redogörelse som grund för vårt uttalande till kommunfullmäktige. Vi ställer oss bakom de sakkunnigas bedömningar som framgår av denna redogörelse.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Följande rekommendationer lämnas:

Bolaget rekommenderas att säkerställa att någon annan person utöver vd kan aktivera krishanteringsplanen i händelse av att vd inte går att nå.

Bolaget rekommenderas att genomföra en översyn av befintlig krishanteringsplan i beaktande av att stadens senaste riktlinjer är av senare datum.

Bolagets styrelse rekommenderas att behandla krishanteringsplanen som ett beslutsärende.

Vi vill betona vikten av att styrelsen vidtar lämpliga åtgärder med anledning av de rekommendationer som lämnas i granskningsredogörelsen.

Med anledning av rekommendationerna vill vi också ha ett yttrande från styrelsen. Av yttrandet ska det framgå vilka åtgärder som styrelsen har gjort eller planerar att göra för att hantera de lämnade rekommendationerna.

Yttrandet ska skickas till stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se senast den 19 juni 2025.

Göteborg den 31 januari 2025

Torbjörn Rigemar
Lekmannarevisor

Christina Rogestam
Lekmannarevisor

Stadsrevisionens uppdrag

Stadsrevisionens uppdrag är att granska kommunens verksamhet. Granskningen sker på uppdrag av kommunfullmäktige som utser förtroendevalda revisorer som ansvarar för granskningen av nämnderna och kommunstyrelsen. Bland de förtroendevalda utser kommunfullmäktige även lekmanrevisorer. Lekmanrevisorerna ansvarar för granskningen av de bolag som kommunen äger.

De förtroendevalda revisorerna anlitar alltid sakkunniga biträden (yrkesrevisorer) som genomför granskningen. I granskningsredogörelserna presenterar yrkesrevisorerna den granskning de har gjort på bolagen. Granskningsredogörelserna ligger till grund för lekmanrevisorernas uttalande till kommunfullmäktige.

Viss granskning rapporteras till kommunfullmäktige löpande under året i särskilda revisionsrapporter. Du hittar alla stadsrevisionens redogörelser och rapporter på www.goteborg.se/stadsrevisionen, du kan också beställa dem från revisionskontoret, stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se.

Diarienummer: SRV-2024-00108

Innehåll

1	Samlad bedömning	5
1.1	Rekommendationer	5
2	Grundläggande granskning	5
2.1	Verksamhet	6
2.2	Ekonomi	7
2.3	Intern kontroll.....	7
2.4	Bedömning	7
3	Granskning av krisberedskap	8
3.1	Bedömning	9

1 Samlad bedömning

Varje år granskar lekmannarevisorerna bolagets verksamhet i den omfattning som följer av god revisionsred. Årets granskning består av

- grundläggande granskning
- granskning av krisberedskap.

Revisionskontoret har faktaavstämt all granskning med bolaget.

Den samlade bedömningen, utifrån årets granskning av bolaget, är att verksamheten i huvudsak har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi anger dock vissa förbättringsområden i anslutning till vår granskning av bolagets krishanteringsplan. Vidare är bedömningen att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Genomförd granskning visar att det verksamhetsmässiga och ekonomiska resultatet är förenligt med ägardirektiv, kommunfullmäktiges mål och riktlinjer. Vi har inte noterat några väsentliga avvikelser i den grundläggande granskningen. Bolagets interna kontroll bedömer vi överlag som tillräcklig.

1.1 Rekommendationer

Utifrån årets granskning lämnar vi följande rekommendationer:

- Bolaget rekommenderas att säkerställa att någon annan person utöver vd kan aktivera krishanteringsplanen i händelse av att vd inte går att nå.
- Bolaget rekommenderas att genomföra en översyn av befintlig krishanteringsplan i beaktande av att stadens senaste riktlinjer är av senare datum.
- Bolagets styrelse rekommenderas att behandla krishanteringsplanen som ett beslutsärende.

2 Grundläggande granskning

Den grundläggande granskningen syftar till att översiktligt bedöma bolagets ledning och styrning samt interna kontroll. Styrningen och kontrollen ska vara tillräcklig för att leva upp till mål, beslut och föreskrifter.

Den grundläggande granskningen består av tre övergripande revisionsfrågor:

- Har bolaget genomfört sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt?
- Har bolaget en ändamålsenlig styrning, uppföljning och rapportering av sin ekonomi?
- Har bolaget sett till att den interna styrningen, uppföljningen och kontrollen är tillräcklig?

Granskningen är avvikelsebaserad och fokuserar i huvudsak på bolagets övergripande systematik, strukturer och arbetssätt.

2.1 Verksamhet

Bolaget ska genomföra sitt grunduppdrag enligt bolagsordning, ägardirektiv, gällande lag och författning samt enligt de mål och riktlinjer som fullmäktige har beslutat om. Fullmäktige har i budgeten fastställt övergripande mål som gäller för samtliga nämnder och bolag. Flera nämnder och bolag har även tilldelats specifika uppdrag som ska genomföras. Vi har översiktligt granskat hur bolaget har genomfört sitt grunduppdrag och arbetat med fullmäktiges mål och uppdrag. Vi har även granskat styrelsens protokoll och beslutsunderlag.

I inledningen av den förra mandatperioden, efter kommunalvalet 2018, beslutades att Göteborgs Stadshus AB skulle genomföra en översyn av stadens bolag i syfte att lägga fram förslag på bolag som bedömdes vara lämpliga att avveckla. Stadshus förslag blev att GS Buss AB och GS Trafikantservice AB var verksamheter som inte längre skulle bedrivas i stadens regi. Detta blev också fullmäktiges beslut.

I samband med granskningen av verksamhetsåret 2022 konstaterade lekmannarevisorerna att styrelsen inte genomfört fullmäktiges uppdrag att sälja eller avveckla bolagen under den dåvarande mandatperioden, trots att det hade förelagat ett rimligt bud från en extern intressent. Därigenom hade den dåvarande styrelsen uppvisat bristande affärsmässighet och till följd av det exponerade styrelsen bolaget och Göteborgs Stad för en onödig ekonomisk risk.

Under 2023 konstaterade lekmannarevisorerna att den fortsatta driften av GS Buss AB och GS Trafikantservice AB stod i strid med fullmäktiges uppdrag att avveckla eller sälja verksamheten i de två helägda dotterbolagen. Det konstaterades också att det tecknats nya avtal om fortsatt drift parallellt med uppdraget att avyttra eller avveckla bolagen.

Efter dialog med lekmannarevisorerna under 2023 beslutade bolagets styrelse i november att vända sig till kommunfullmäktige med en begäran om ett uppdaterat eller ändrat uppdrag.

I juni 2024 beslutade kommunfullmäktige att avbryta uppdraget att avyttra eller avveckla verksamheten GS Trafikantservice AB. Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB fick även i uppdrag att vidta nödvändiga åtgärder för att möjliggöra att verksamheten kan fortsätta. Göteborgs Stadshus AB fick samtidigt i uppdrag att i samverkan med Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB föreslå en ändamålsenlig bolagsstruktur för stadens verksamhet på trafikantserviceområdet. Strukturen ska implementeras i samband med att GS Buss AB avvecklas under hösten 2025.

Under 2024 har ett av GS Trafikantservice AB:s avtalsområden – *Bemanningsoperativ styrning* – varit föremål för en ny upphandling av Västtrafik. I oktober beslutade Västtrafik att teckna avtal med ett annat bolag. Det förlorade avtalet omfattar cirka en tredjedel av GS Trafikantservice AB:s verksamhet. Från och med att denna del av verksamheten upphör under hösten 2025 är risken stor att bolaget kommer att uppvisa förluster.

2.2 Ekonomi

Bolaget ska se till att verksamheten bedrivs inom de ekonomiska ramar som beslutats av styrelsen. Bolaget ska också se till att det finns en kontinuerlig ekonomisk uppföljning och rapportering. Vi har översiktligt granskat bolagets styrning av ekonomin samt dess ekonomiska uppföljning och rapportering.

Granskningen visar att bolaget har bedrivit verksamheten inom de ekonomiska ramarna för året. Granskningen visar vidare att bolaget har följt upp bolagets ekonomi kontinuerligt.

2.3 Intern kontroll

Bolaget ska se till att det finns ett systematiskt arbete med intern styrning och kontroll och riskhantering inom väsentliga områden. Bolaget ska även följa upp och utvärdera detta arbete. Vi har översiktligt granskat bolagets interna styrning, uppföljning och kontroll.

Granskningen visar att bolaget har upprättat en samlad riskbild och en internkontrollplan. Riskhantering har i huvudsak skett inom väsentliga områden. Granskningen visar även att den interna kontrollen har följts upp.

2.4 Bedömning

Revisionskontorets bedömning utifrån en översiktlig granskning är att bolaget har en tillfredsställande ledning och styrning samt tillräcklig intern kontroll inom de områden som vi har granskat.

3 Granskning av krisberedskap

Under 2024 har vi granskat bolagets krisberedskap. Syftet har varit att bedöma om bolagets krisberedskap är ändamålsenlig. Med en ändamålsenlig beredskap och krishantering avser vi en beredskap och krishantering som överensstämmer med stadens krav och som är anpassad efter den egna organisationens roll och uppdrag inom kollektivtrafiken.

Granskningens syfte är att bedöma bolagets behov av och förmåga att hantera kraftiga störningar i kollektivtrafiken till följd av en kris utlöst av någon typ av extraordinär händelse. Detta innefattar även risken för terroristattentat. Säkerhetspolisen beslutade 17 augusti 2023 att höja Sveriges terrorhotnivå från en trea till en fyra på den femgradiga skala som tillämpas för att gradera denna typ av hot. Säkerhetspolisens bedömning är att hotbilden mot Sverige kommer att bestå under en längre tid. Motsvarande granskning genomförs i år även i det delägda dotterbolaget Göteborgs Spårvägar AB.

Granskningen baserar sig på såväl intervjuuppgifter som dokumentstudier.

De främsta bedömningskriterierna för granskningen är Göteborgs stads riktlinje för krishantering och lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Sveriges kommuner och regioner har alltså enligt lag en skyldighet att planera för hur man ska agera vid extraordinära händelser till följd av exempelvis ett terroristattentat.¹ Göteborgs Stad har dessutom en särskild riktlinje för krishantering som ställer en rad krav på stadens nämnder och bolag.²

Vi har noterat att bolaget har en krishanteringsplan. Krishanteringsplanen är daterad 21 augusti 2023. Vi kan konstatera att detta är innan senaste revideringen av stadens riktlinje på området i december 2023. Bolagets krishanteringsplan baserar sig på en äldre plan fastställd år 2020.

I stadens riktlinje för krisberedskap tilldelas stadens bolagsstyrelser ett direkt ansvar att säkerställa att bolaget uppfyller vissa krav. Bland annat ska styrelsen fastställa att bolaget har förmåga att sammanställa en lägesbild som beskriver händelsen, dess konsekvenser, behov av resurser samt behov av samverkan; analysera hjälp- och åtgärdsbehov samt ta fram prioriterade åtgärder. I vår granskning har vi inte kunnat notera att styrelsen behandlat bolagets krishanteringsplan som ett beslutsärende.

Bolagets krishanteringsplan är av generell karaktär och har inget innehåll som specifikt behandlar terrorhot och hur dessa ska hanteras.

Planen anger stabsorganisation samt vilka uppgifter staben har i händelse av kris. Eftersom Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB har en relativt liten administration kommer stabens bemanning i händelse av en kris att i princip bli densamma som vid ordinarie drift av verksamheten.

¹ Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

² Göteborgs Stads riktlinje för krishantering. Reviderad 2023-12-22.

Enligt planen fattas beslut om att aktivera krisledningen av Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB:s vd. Därför ska enligt planen vd alltid kontaktas först och i ett så tidigt skede som möjligt. Detta utgör dock en sårbarhet eftersom det i en krissituation inte är givet att vd går att nå för ett sådant beslut.

Enligt stadens riktlinje för krishantering ska nämnders och bolagsstyrelsers förståelse till krishantering dimensioneras utifrån ansvarsområde, verksamhetens risker och den samhällsviktiga verksamhet som nämnden eller styrelsen bedriver. I händelse av en allvarlig extraordinär händelse i Göteborg kan kollektivtrafiken bli starkt påverkad och måste därför ha en hög krisberedskap. Som nämnts inledningsvis har vi i år även granskat Göteborgs Spårvägar AB:s beredskap att hantera en kris. I jämförelse med Göteborgs Spårvägar AB är det rimligt att anta att de övriga bolagen inom Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB kommer att beröras i väsentligt lägre grad i händelse av en krissituation. GS Trafikanservice AB:s resurspool, som tillhandahåller informatörer som vid evenemang och störningar i kollektivtrafiken hjälper resenärer till rätta, skulle eventuellt kunna vara en resurs att sätta in i samband med en krissituation. Information och kommunikation både internt inom staden och till allmänheten anges i stadens riktlinje som en förutsättning i krishanteringen. Detta innebär att information och kommunikation ska vara prioriterade aktiviteter i en krissituation. Det finns dock ingen specifik planering för resurspoolen i bolagets krishanteringsplan. Bolaget uppger att det är Västtrafik som styr hur resurspoolen ska användas.

Det är inte heller uteslutet att terminalledningen på Nils Ericson Terminalen skulle kunna ha en roll i samband med en krissituation. Inte heller i detta fall finns någon specifik planering för en krissituation. Terminalen dirigerar ankommande och avgående bussar, informerar resenärer i terminalen, bedriver ledsagning av resenärer och planerar vid tågersättningar. Detta uppdrag upphör dock hösten 2025 i och med att bolaget under 2024 förlorade uppdraget i samband med Västtrafiks upphandling.

3.1 Bedömning

Revisionskontorets bedömning är att bolaget har upprättat en krishanteringsplan som i allt väsentligt motsvarar de risker bolaget kan ställas inför i samband med en extraordinär händelse. Vi bedömer dock samtidigt att bolaget bör göra en förnyad översyn av sin krisberedskap.

Mot bakgrund av iakttagelser som gjorts i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till bolaget:

Bolaget rekommenderas att säkerställa att någon annan person utöver vd kan aktivera krishanteringsplanen i händelse av att vd inte går att nå.

Bolaget rekommenderas att genomföra en översyn av befintlig krishanteringsplan i beaktande av att stadens senaste riktlinjer är av senare datum.

Bolagets styrelse rekommenderas att behandla krishanteringsplanen som ett beslutsärende.